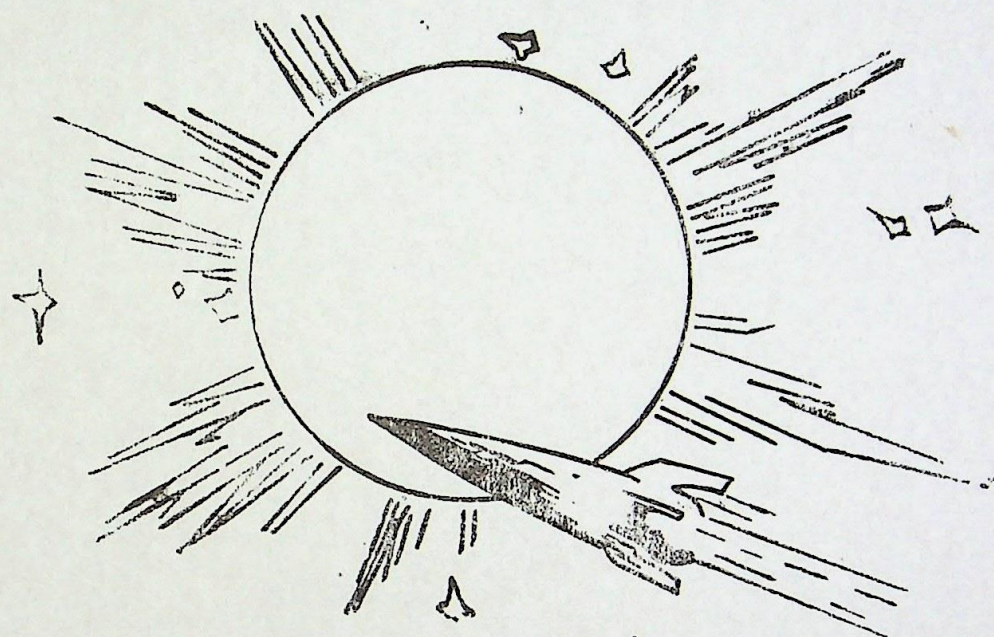

44
1
Р 7711
СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДЕРЖАРХІВ

Голод на Сумщині у 1932-1933 роках

Спогади М. М. Южане, мешканки
с. Глобове Леbedинського району.

ПАПКА ДЛЯ ПАПЕРІВ

1989 рік
1 документ
4 арк. дн.

ДЕРЖАРХІВ
СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ
Фонд № Р 7711
Опис № 1
Архівний № 41

Із спогадів Марії Михайлівни Юнаш із
села Бобрового /Дівоче прізвище Лісовицька/

Я сама не тутешня, а з Будилки. Рід великий був, рясний. Та життя так його по світах розвіяло, так розпоростило... А розпочалося все з колгоспів....

Дідова хата в Будилці була на виїзній вулиці-як на Лебедин виру-
лювать, де оце ^{ще} ~~сося~~ тепер помещена. Халупка наша ^е ще й тепер жива:
хата, хатина та сінці як п'ятачок завбільшки. Господарство яке?
Кінь, корова, прося. Ще гуси та кури були, Вірні, коней спочатку
було двоє. А як батько одділився, то дідусь і подарував йому од-
ного.

Ні якимось багатством, ні якимось достатком ми не відрізнялись
. Якщо в нас і було щось не так, як в усіх, так це прикормість до
труда, до порядку і до церкви. Дідусь мій, Свирид Якович Лісовиць-
кий, був людиною набожною, читав святе писмо і дітей своїх до
справедливості нахиляв. А ще до труда. Казав: казайн той, хто
сонце будить, а не навпаки. А ще казав, що з того, хто хоче, а
не вміє - пуття буде. Біда ото, як не хоче.

Здавалось би, що серед селян ледачих ~~є~~ не повинно б бути.
Ет ні, були. Як і хоч були. І такі, що батьками нажите пропивали,
і такі, що літо збайдикують, а зиму проспять. Таких завжди
на чужі паляниці завидки брали. Ото вони й довели до голоду.
Добре, що в Будилці спиртзавод був, то люди сляк-так і рятувалися
брагою. Сюди навіть з довколишніх сіл люди за порятунком сходилися.
Заході ^у ~~колись~~ у двір жінка ~~х~~ з хлопчиком. Чого тобі? - питаємо. Та я
тільки через двір перейду, ^{каже}. А в самої, бачимо, очі вже по-
біліли - не бачать нічого. Пішла вона через город - ми й байдуже. А
вранці побачили її мертву в кулях конопель. Дитина ж, мабуть, десь
далі помандрувала.

А всю ту голгофу зробила влада: од самого Кремля аж до
сільради включно.

Приходять раз до дідуся. Так і так, Свириде Яковичу. Ти бачиш як живе он хоч би й той Рудь Демид, чи Капуста Прокіп? Корова по цеберці молока дає, кабана он якого вигодував, гуси-прямо торбини жиру волочать... А в нас що? Нічого. Ми, пролетарія, якщо хочеш точніше-"гигимон". За нами будуще, а оті всі Демиди-Прокіпи — то класовий ворог уже, пережиток. Беремо тебе в актив і підемо "ліквідувати всіх ворогів совласті".

Дід Іх вислухав гарненько та каже: людське старання- то від Бога, від труда. А завидки - від лукавого та від лінощів. Не буду брати гріха на душу. Не по дорозі нам. "А-а-а! Так тобі совєцька дорога не така? Знаця, з тебе й почнемо". А там, як по правді, то й починати було нічого. Не встигли й пог сказати - уже все й на возі. Діда з бабцюю - в потилицю -от і справились. Ще й приказали: хто в хату пустя - й того розкуркулимо.

А тоді ще й по всьому роду ~~прийшли~~ пішли толочити: Микиту Мордовця, Андрія Мордовця, Василя Мордовця, Микиту Лісовицького, Якова Лісовицького, Кирила Лісовицького, Андрія Лісовицького... Усіх за вітром пустили.

Микита так той майже зовсім безземельним був. Так його просто за компанію розкуркулили. Його не земля, а руки годували. І жінку, І дітей. Шестеро Іх у нього було: Андрій, Сашко, Семен, Мотя, Орина, Марія. Ото активісти І вигребли в дітей усе.

Так Микита плонув тоді на село, забрав двох дітей та майнув у Харків. А жінка тут з чотирма меншенькими перебивалися. Якби не чоловікова поміч з Харкова - вимерли б звичайно. А так вижили.

Микола І Луку не тільки розкуркулили, а й як і нас, І з хати вигнали.

Вірте- не вірте- справжнісінький розбій був. Ото в школі про царських опричників учать, а це були опричники більшовицькі. Ось хоч би й Демид Лукерович. Прізвище не пам'ятаю, а матір Лукеркою звали, от у селі його й звали Лукерович. Завгоспом був.

А ще Шупик Лазар. Теж чимось завідував. Цей і нас з хати

3.
вигонив. А хату голові колгоспу оддав - Яковенкові. А тоді в ній другий голова, Семенченко, жив. Нас же спочатку прийшов Никоненко, а тоді далі по людях пішли.

Прислали в Будилку ще вчителя Сергія Кир'яковича. Кривий, не показний, а заплідний - не дай Боже. Так перерід себе наган і носив. Убили його будильчани. Хто - не відомо. Він столувався в Євгенії Коваленко. А тоді і день, і другий не з'являється до столу. Пішли, а він уже аж здувся. І наган забраний.

Постало питання: на когот списувать? Звісно на кого - на класових ворогів Лісовицьких. Це вони, мабуть, з помсти. Хто там ще з них живий? Ага, Григорій! Арештувать Григорія. І арештували. І в Сибір спровадили. Тільки чудо врятувало його від смерті в сталінських таборах.

Згодом арештували й дідуся, Свирида Яковича. Донос на нього написав сам голова сільської ради Павло Лісовицький /по вулиці - "Гуска"/. Знайшлися і свідки його злочинів. Сержант ДПУ Бондар, який вів слідство, кожному із свідків ставив ось яке питання: "Що вам відомо про антирадянську діяльність куркуля Лісовицького?" Таким чином, давав зрозуміти, які патріотичні відповіді повинні бути. І він їх одержав. Федір Радченко засвідчив, що Свирид ще кілька років тому вкрав у колгоспі клунок картоплі. Карпов той начебто чув, що Свирид комусь казав, що "односібникам до колективізації жилося краще, ніж зараз у колгоспах". Кирило Кучер засвідчив, що Свирид у 1918 році при гетьманщині бив селян. А кого саме, не сказав...

Як у Сумах допитували Свирида Яковича, тепер уже не дізнаємось. Спасибі хоч правду сказали - розстрілюй ваш дідусь. І фотграфію передрозстрілюну прислали: вимучений такий, худощавий, не голений, сорочка на ньому домашнього полотна /бабуся ткали/, прикрила вона рани на його грудях... Він колись пильщив такий і упав із стелogi на пилу. Вона його і мало навпіл не перерубала. Зранився увесь. А погляд хоч і сумний, але спокійний. Я ж точ-

но знає: він не боявся смерті. Не раз казав: це ми в гостях на землі ходимо, а домовка наша тамечки.... От і пішов дідусь додому.

Нехай би воно й так. Уже змирилися, призабулися. Тільки ж всеодно об^идчно. Ледарі та п"яниці трудящих людей винищили, а своїх діток в партшколах повивчивали. І знов вони селянином крутять, як хочуть. Як бачите, вже до безхліб"я докрутили. Може б уже досить, га?

ЗАВІРЯЮЧИЙ НАЛИС

В даній справі прокуратура 4 округу

(готує)

16 липня 2001

Посада Головний спеціаліст

Підпис

Л. Кузьменко